

Гуманістична парадигма у спадщині Джованні Боккаччо

Розглянуто життєвий і творчий шлях, головні ідеї та літературні здобутки видатного італійського мислителя і письменника епохи Відродження – Джованні Боккаччо.

***Ключові слова:** гуманізм, ренесанс, реалізм, індивідуалізм, свобода, естетичний ідеал.*

Впродовж останніх років автор працює над проблемою гуманізму, яка, на його думку, є феноменом італійської культури. На додаток до розглянутого [1-6] хотілося б звернути увагу на ще одного відомого італійського митця, який був біля витоків епохи Відродження та виникнення гуманізму – Джованні Боккаччо. Зауважимо, що на сьогодні, наукових публікацій, що розкривають гуманістичний характер життя і творчості Дж. Боккаччо, не багато, маємо, в основному публікації, що дають загальний аналіз його творчого доробку з позицій літературознавства, а не філософії чи культурології [7-9]. Метою цієї роботи є розкриття гуманістичної парадигми у спадщині Джованні Боккаччо.

Епоха Відродження, безумовно, була епохою перевідкриття світу, природи і людини. Почавшись в Італії в першій половині XIV століття, вона пізніше охопила всю Європу. Відродження було грандіозною революцією і в царині політики, і в галузі економіки, і у сфері ідеології, але головним з революційних відкриттів епохи Відродження було відкриття людини.

В середні віки монополія диктатури у всіх сферах культури належала церкві, яка вчила, що земна людина й земне життя не мають ніякої цінності самі по собі, що коштовний лише вічний, «потоїбичний світ» і що людина, заради вічного життя на «тому світі», повинна відректися від себе й від усього земного. Гуманісти ж епохи Відродження проголосили вищою цінністю особистість земної людини; вони прирівняли людину до бога й поставили її на те місце, яке у середньовічній ідеології посідав бог. Для європейської культури це мало величезні наслідки: «в Італії наступив небачений розквіт мистецтва, що з'явився немов би відблиском класичної стародавності і якого ніколи вже більше не вдалося досягти» [12, 346].

Столицею гуманістичного руху була Флоренція. Розквіт її почався ще в XI столітті, коли місто опинилося на перехресті торгівельних шляхів між Сходом і Заходом. Саме тоді й зародилась у Тосканській долині самобутня культура, яку тепер історики називають флорентійською. Суспільство італійських держав поділялось на три основні верстви: гранди (нащадки аристократичних родів), пополани (заможні плебей) і чомпі (незалежні плебей). Тоскана з її центром у місті Флоренція була незалежною державою, де вирувало політичне життя, найхарактернішою ознакою якого були

постійні сутички між аристократами і багатими плебеями. У 1293 році Тоскана була проголошена Флорентійською комуною (були прийняті «Установлення справедливості»). У Флоренції з'явилася демократична конституція, згідно з якою пополани не поступались у правах грандам. Державою відтепер управляла рада із семи пріорів, яких обирали всенародно, і вони могли бути вихідцями як з аристократичних кіл, так і з плебейського середовища.

Розквіт флорентійської проторенесансної культури пов'язаний саме з Флорентійською комуною, яка існувала до 1434 року. Поступово тут виникло й зміцніло те, що італійські літературознавці називають «культурою меркаторів» («культурою торговельників»), або простонародною, індіферентною до католицької готики культурою, народженою земним життям і тісно з ним пов'язаною.

Європейські купці (меркатори) були активними, вольовими і діяльними особистостями. Вони прокладали нові торговельні шляхи, вирушаючи задля цього в далекі й небезпечні морські та сухопутні подорожі, ареал яких простягався від Аравії до Британії. Відомо, що будь-який флорентійський меркатор володів щонайменше 5-6 мовами (європейськими та східними), знав світ і життя, володів шаблею не гірше, ніж рахівницею. Вони не знали куртуазних манер, якими хизувалися гранди, але не шкодували грошей на твори мистецтва, яке досить тонко розуміли і якими захоплювались. З їхньої волі набережну ріку Арно вимостили мармуром із Каррари, спорудили величні собори і розкішні палаци (як громадські, так і приватні), запросили до Платонівської академії Флорентійського університету найкращих європейських професорів.

Флорентійські меркатори були фінансово могутнішими за європейських королів, вони приймали монархів у своїх палаци, викликаючи у вельмож пекучу заздрість, а також були почесними гостями римського папи й мали вплив на європейську політику. Їх називали «лицарями торгівлі», але ставлення до них було не однозначним. Простолуд дивився на них із злобою, а, наприклад, нащадок римських патрициїв і славетних хрестоносців, корінний флорентієць Данте Аліг'єрі дивився на них з холодним презирством. Він називав їх «волоцюгами» і «шахраями», бо вважав, що по смерті меркаторів їхні грішні душі опиняться у четвертому колі пекла через те, що вони не були справжніми католиками та занадто любили гроші. Хіба міг знати великий поет, що саме представник меркаторів, Джованні Боккаччо, поверне його ім'я – Данте – флорентійцям? Франческо Петрарка приятелював з деякими меркаторами, близько співпрацював з Джованні Боккаччо, але засуджував Римську курію за таємні грошові стосунки з банківськими родами, котрі регулярно постачали католицькій церкві величезні кошти. «Лицарі торгівлі» характером не поступалися «лицарям Христа», але якщо хрестоносці присвячували своє життя «молитві, війні і коханню», то помірковані плебеї орієнтувались уже на інші цінності – підприємництво, багатство, владу. Там, де хрестоносці користувалися мечем, меркатори віддавали перевагу хитрому й гнучкому розумові. У сучасній Італії й досі кажуть: «Той, хто має справу з тосканцем, мусить не розвішувати вуха»; «Флорентійці знають, де в чортяки хвіст». До того ж сучасне слово «меркантильний» бере своє походження від слова «меркатор».

Для Дж.Боккаччо це був новий світ – суперечливий та підступний, але постійно спрямований думкою до пізнання і відкриттів, а він був

людиною саме цього світу, адже і батько, і всі родичі Джованні Боккаччо були меркаторами.

Дж. Боккаччо народився 1313 року в Чертальдо, що поблизу Флоренції. Його батько Боккаччо ді Келліно вів торгівлю, справи його швидко йшли в гору, він зробився спершу агентом, а потім і компанйоном банкірського будинку Барді. Барді були майже всемогутніми, тому не дивно, що їхній агент Боккаччо ді Келліно в 1321 році засідав у флорентійському уряді, а в 1324 був обраний консулом цеху лихварів. Він став одним з сильних світу цього. Десь у середині 20-х років батько відвіз Джованні в Неаполь і віддав у навчання до відомого комерсанта. Купця з Джованні не вишло, тоді його перевели в університет вивчати канонічне право, але й до вигідної професії юриста юній Боккаччо схильності не проявляв. Як відзначає Р. Холодовський, «У XIV столітті у флорентійських нотаріусів і купців стали раптом народжуватися діти, які нізащо не хотіли бути схожими на своїх добропорядних, тверезомислячих батьків. Їм здавалося, що займатися треба не тим, що приносить гроші, а тим, що може допомогти людині відчувати себе людиною» [8,7]. Саме це покоління заклало основи нової гуманістичної культури. А. Грамші з цього приводу писав, що «Відродження можна розглядати як вираження в сфері культури історичного процесу, у ході якого в Італії створився новий клас інтелігенції, яка набула європейського значення...» [13,275].

Молодого Боккаччо захоплювала поезія, а гроші й положення батька відкрили йому доступ у великосвітське товариство поруч короля Роберта Анжуйського. У першій половині XIV століття анжуйський Неаполь був одним з найбільших культурних центрів Західної Європи. В 1330-1331 роках, тобто тоді, коли Боккаччо навчався в Неаполітанському університеті тут читав лекції близький друг Данте – останній поет школи «Нового солодкого стилю» Чінно да Пістойа. В цей же час Джотто, який також дружив з Данте, розписував королівський палац. Він був не тільки живописцем, але й архітектором, скульптором, поетом і уславленим гострословом. Король Роберт ходив (і дуже часто разом з Боккаччо) дивитися, як працює Джотто, і послухати його жарти. Джотто справив на Боккаччо величезне враження, про яке значно пізніше Боккаччо писав, що він одразу зрозумів, що перед ним «кращий живописець у світі»; більше того, набагато випередивши в цьому Джорджо Вазарі, Джованні відчув, що саме Джотто почав нову еру в європейському мистецтві. Принципово новим, на думку Боккаччо, було те, що Джотто правдиво зображував природу – «створювачку й матір всього суцього». Проте розмірковуючи в «Декамероні» про реалізм і створюючи його теорію, Боккаччо мав на увазі вже не стільки фрески геніального приятеля Данте, скільки той новий естетичний ідеал літератури епохи Відродження, який сам втілював в «Декамероні» і який уже замолоду почав складатися в його творчості під впливом предвідродженських картин Джотто, поезії Данте, тосканських народних пісень та творчості Петрарки.

Реалізм у мистецтві й культурі Боккаччо пов'язував з новим світо-розумінням: він вважав, що новий реалістичний метод, завдяки якому Джотто «відродив мистецтво», був своєрідним ідеологічним переворотом, однієї з необхідних передумов якого стала свідома орієнтація письменників і художників на нові прошарки італійського суспільства, більш інтелігентні і освічені, ніж флорентійські купці й неаполітанські схоласти, загрузлі в догмах середньовічного богослов'я. Чітка концепція реалізму

і всієї епохи склалася у Боккаччо пізніше, але вже з початку 30-х років він ішов до неї, навчаючись неупереджено оцінювати людей, книги та навколишній світ.

Боккаччо, мабуть, був перший, хто звернув серйозну увагу на італійську усну народну творчість. У тогочасному Неаполі були популярні народні кантаріо (від іт. *cantare* – «співати»), ці пісні-балади в більшості своїй пов'язані з життям та пригодами моряків. Кантаріо співали професійні співаки у чисельних портових тавернах. Боккаччо відкрив у цих екзотичних народних поемах чудовий світ, наповнений ароматами далеких країн, корсарськими бійками, кораблями-примарами, русалками та сиренами. Із захоплення кантаріо почався систематичний інтерес до народних оповідань. По країнах Європи їх ходило чимало. В романських – їх називали фабліо (від лат. *fabula* – «історія») чи новелами (від іт. *novella* – «новина, оповідання про новину»), в Німеччині – шванками. Новели, фабліо і шванки були неодмінною частиною плебейської культури. Ці забавні історії, героями яких були шахраї-монахи, авантюристи-маркатори, жадібні корсари, студенти-пустуни, невірні жінки та ревнивці чоловіки, розповідали балаганні актори на ярмарках і звичайні люди для розваги. Університетські інтелектуали зневажали народні оповідання. Середньовічна інтелігенція розмовляла переважно латиною й гребувала плебейським мистецтвом. Освідченні сучасники Боккаччо, зокрема Франческо Петрарка, дивувались: що знайшов у плебейських побрехеньках мессір Джованні. Барвисте й бурхливе життя кварталів, де жили моряки, ремісники, торгівці, справді, не було ідеальним з погляду моралі, але воно було цікавим і живим, а плебейський розум, хоч і не жонглював, як аристократичний, складними науковими поняттями, однак спірався на народну життєву мудрість.

До гуманістичного відкриття світу й людини Боккаччо прийшов власним шляхом – не стільки в результаті нового прочитання класиків, скільки під впливом сприйняття тогочасної дійсності Неаполя, міста, в якому він прожив понад 12 років. Саме Неаполь, з його багатством і убожеством, спонукав Боккаччо замислитися над роллю, яку відіграють у житті людини розум, великодушність, мужність, доля, випадок, а також прищепив йому ту любов до романтики, що складає одну з найпривабливіших рис його кращих творів, і перш за все «Декамерона». В ці роки він знайомиться з Марією Д'Аквіно, кохання до якої він пронесе через усе своє життя, прославивши її під ім'ям Фьямметти (Вогник) в багатьох своїй творах.

До неаполітанського періоду творчості Дж. Боккаччо належать роман у прозі «Філоколо» та поеми «Філострато» й «Тезеїда», які вже у XIV столітті були досить популярні й виконали важливу роль у створенні нової італійської літератури. Характерною рисою творчості Боккаччо цього періоду був літературний експеримент: автор імпровізував в стилі народних форм середньовічної літератури, прагнучи за допомогою античної риторики й деяких поетичних прийомів, запозичених у Вергілія й Овідія, підняти фольклорний спадок до рівня великої, «серйозної» літератури. У цих роботах Боккаччо вперше використав народну октаву, що стала з цього часу основною строфою італійської ренесансної поеми.

Однак літературний експеримент Боккаччо йшов значно далі однієї лише риторизації й міфологізації народних фавул. Уже в перших його творах вводиться матеріал, почерпнутий з безпосередніх спостережень над сучасним життям і сучасною людиною. В «Філострато» й «Тезеїді» була не тільки передбачена, але й значною мірою визначена подальша

еволюція ренесансної «лицарської поеми» як у її серйозному, так й у її народному комічному варіанті.

У 1340 році дід Барді, а з ним і батько Боккаччо були розорені і молодий поет змушений повернутися у Флоренцію, де він влаштується працювати дипломатом флорентійської комуни й стає, по суті, першим гуманістом на службі флорентійської республіки – одним з найавторитетніших дипломатів Флоренції. Обіймаючи цю посаду, він пережив смути, декілька переворотів та диктаторський режим Готье де Бріенна, виступаючи як проти грантів, так і проти чомпі. Його політичним орієнтиром були демократичні ідеали 1293 року та флорентійський народ з його життєвими, громадянськими, політичними та естетичними уподобаннями. «Саме у Флоренції, – як вважає Р.Холодовський, – Боккаччо вдалося зробити крок від предренесансності його перших книг до ренесансного гуманізму, який був характерним майже для всіх творів, що належать цьому часові»[8,7].

У Флоренції він написав «Амето, або Комедію про флорентійських німф», «Любовне бачення», «Елегія мадонни Ф'ямметти», «Ф'єзоланські німфи». Уже в «Амето» звучить гордість Боккаччо за демократичний устрій рідного міста, яке, «підкоряючись плебейському» закону, зломило зарозумілість грандів і досягло економічного процвітання. Народ, який щойно розкріпачив селян і проголосив «щасливий стан волі» природним станом людства («Встановлення справедливості»), допоміг майбутньому авторові «Декамерона» по-новому побачити людину й не дозволити представникам старших цехів підпорядковувати його творчість їхнім егоїстичним інтересам.

Нова, гуманістична концепція природи й людини не тільки формувала зсередины твори Боккаччо флорентійського періоду, але й перетворилася в першому з них в безпосередній об'єкт художнього аналізу. «Амето» – це «роман-концепція», який складається із з'єднаних прозаїчних і віршованих частин, написаних терцинами. Структурна організація «Амето» віддалено нагадує «Декамерон» й розповідає про те, як оповідання німф перевиховали грубого пастуха. В «Амето» Боккаччо створив новий, типово ренесансний жанр – жанр пасторального роману. Італійське Відродження не просто реабілітувало плоть, а благословило всю людину, як істоту високодуховну, здатну до нескінченного морального вдосконалення й саме тому «майже божественну». Середньовічному християнському ідеалу духовного убогства в романі «Амето» протиставлено новий, гуманістичний ідеал внутрішнього, духовного багатства.

Аналізу цього ідеалу був присвячений новий роман Дж.Боккаччо – «Елегія мадонни Ф'ямметти», в якому відбилися деякі автобіографічні деталі й ситуації. Боккаччо мав намір проаналізувати внутрішній світ сучасної йому людини, для чого наділив героїню роману своїми почуттями. У романі зображені міські свята, побут городян, їхні розваги – таким чином, автор влітає образ героїні в контекст зовнішнього світу. Цій роботі властивий точний психологічний аналіз, реалістичне змалювання душевного стану та внутрішнього світу людини. «Новаторство Боккаччо, – як вказує В.Єфіменко, – полягало в тому, що він зробив основним об'єктом зображення особисті почуття людини»[14,268-269]. «Елегію мадонни Ф'ямметти» зазвичай називають першою психологічною повістю в європейській літературі.

У поемі «Фьезоланські німфи» велика роль відведена міфології, але тут вона вже не антична, а ренесансна – міфологізм поеми породжений не стільки читанням Овідія й Вергілія, скільки характерною для італійського Відродження художньою потребою певним чином ідеалізувати щойно відкриту реальну, земну природу й земну, «природну» людину. Ренесансності загальних естетичних концепцій природи й людини в «Фьезоланських німфах» відповідала новій народності форми. Весь стиль оповідання нагадував стиль тосканських кантарі, і разом з тим це був уже цілком індивідуальний стиль гуманіста Боккаччо, стиль, у якому виразно відчувалася особистість автора, що підкреслює дистанцію між собою й своїми народними сюжетами та свідомо користується прийомами й формами «стародавнього любовного передання» для затвердження нових естетичних, моральних і суспільних ідеалів, індивідуалістичної культури італійського Відродження.

Незаперечною вершиною творчого доробку Боккаччо став «Декамерон», який започаткував історію жанру художньої реалістичної новели в Європі. Це цілісний твір, який складається зі 100 новел.

«Декамерон» починається з опису чуми, яка 1348 року увірвалася у Флоренцію, а потім прокотилася по всій Європі. У середині століття «чорна смерть» була звичайним явищем, але епідемія 1348 року була колосальним суспільним нещастям. У Флоренції «чорна смерть» забрала дві третини населення. У Боккаччо помер батько. Весь 1348 рік Боккаччо перебував у Флоренції й бачив «чорну смерть» власними очима. Про це безпосередньо сказано в «Декамероні», і це відчувається в реалістичності опису зачумленого міста. Боккаччо зобразив «чорну смерть» 1348 року не як історик, а як перший прозаїк Нового часу. В «Декамероні» чума не просто життєвий факт, цікавий сам по собі, і не алегорія, «похмурого лісу», у якому Данте заблудився на початку «Божественної комедії», – це масштабний реалістичний образ кризового стану світу при його переході від середніх віків до епохи Відродження.

Крім урочисто-парадної назви «Декамерон» роман одержав і фамільярно-народне прізвисько – «Принц Галеотто». Ім'я шляхетного лицаря Галеотто, що сприяв у відомому середньовічному романі «Ланселот, лицар Озера» любові Ланселота й королеви Джиневри, стало в купецькій Флоренції синонімом вульгарного звідника. Прізвисько було дано книзі Боккаччо її ідейними супротивниками, що апелювали до церковної цензури й намагалися довести, що «Декамерон» твір соціально шкідливий, тому що підриває основи моралі. Заперечуючи своїм критикам, Боккаччо говорив, що «непристойності» неважко при бажанні знайти навіть у Біблії, але від підзаголовка «Принц Галеотто» не відмовився. Народна традиція міської літератури італійського середньовіччя не просто складала один з компонентів стилістики й сюжетики «Декамерона», – вона була живильним їхнім ґрунтом. Боккаччо не відгороджувався від народної традиції, мови й фольклору, «непристойні» простонародні слова й вирази поживали врочистий плин вишукано-літературних періодів «Декамерона» і створювали в ньому цілі фабули.

Особливістю побудови «Декамерона» є те, що в цьому творі надзвичайно виразно, естастично проявилася зміна готики – ренесансом, бога – людиною, теології – гуманізмом, а також гармонії метафізичної необхідності – гармонією індивідуальної свободи. Перше слово в «Декамероні» – людяність,

а головне в ньому – нові ідеї: старі історії розповідалися тільки для того, щоб бути спростованими новим переосмисленням.

«Рама» в «Декамероні» складна, двошарова – її перша верства створює авторське «я». Індивідуалізм як новий принцип у мисленні й творчості відразу ж висувається на перший план. «Декамерон» починається з ліричного «Вступу», в якому Боккаччо розповідає про свою любов, і закінчується «Післямовою автора». Крім того, на початку четвертого дня, Боккаччо сміливо вторгається в оповідання й, відсуваючи убік веселу компанію «Декамерона», розповідає вже прямо від власного імені сто першу «Новелу про гусинь» й, сперечаючись зі своїми критиками, розвиває теорію нової прози.

Літературна теорія, що розробляється в «Декамероні», – це теорія ренесансного, гуманістичного реалізму. Боккаччо став першим великим реалістом Відродження не тому, що він правдиво зобразив матеріальний бік дійсності у всіх її фізично відчутних, побутових деталях, а тому, що він дав цілісну художню інтерпретацію досвіду людського життя. «Новий художній метод виник в «Декамероні», – наголошує Р.Холодовський, – як результат нового й до того ж цілісного бачення світу, властивого у XIV столітті не флорентійському купецтву, а гуманістичній інтелігенції, що відіграла певну роль в ідеологічній революції Відродження» [8,15].

У другому шарі «рами» естетично втілена гуманістична цілісність бачення світу – її художнім образом є образ товариства оповідачів «Декамерона». Гуманістичний індивідуалізм письменників європейського Відродження був позбавлений суб'єктивізму, крім того, він був оптимістичним. Боккаччо твердо вірив у те, що його ідеї мають об'єктивну і якоюсь мірою навіть абсолютну історичну цінність; що гуманістичний світогляд – це і є світогляд «нормального» суспільства, «нормальної» людини й «нормального» людства. Автор «Декамерона» ще не усвідомлював всієї ілюзорності своїх суспільних ідеалів і щиро вважав їх здійсненними. От чому в створеній ним «рамі» виявилось дві верстви. Двошаровість обрамлення дозволила Боккаччо підняти гуманістичний індивідуалізм Відродження до рівня нової суспільної свідомості. Оповідачі «Декамерона» – не іпостасі автора, але й не просто весела компанія молодих флорентійців: це суспільство. Нове, гуманістичне суспільство – «нормальне й природне» у своїй людяності. В «Декамероні» воно протиставлене чумі, яка стала символом розпаду й суспільного розкладання старого світу. Товариство оповідачів «Декамерона» народжується із прагнення перебороти його хаос й анархію, протиставивши йому гармонію й свободу нової, «природної людини». Оповідачі не просто залишають зачумлену Флоренцію й відправляються в замські маєтки – вони відразу ж відновлюють потоптані терором смерті соціальні й людські зв'язки й навіть виробляють щось на кшталт конституції, тому що для них, як для справді нових людей Відродження, усіяка дисгармонійність і невпорядкованість є ознакою нежиттєвості. Основа конституції «Декамерона» – свобода, її мета – радісна насолода життям. В «Декамероні» вчить нас саме життя, і вчить воно мистецтву жити, а не мистецтву вмирати, як того вимагали середньовічні моралісти. У процесі аналізу дійсності в «Декамероні» створюється новий світ, нова людина й нова література. «Декамерон» не тільки утопія, але й свого роду «виховний роман». У можливість виховання й перевиховання людини Боккаччо вірив, мабуть, твердіше, ніж в Бога. У його книгах перевиховуються й герої й товариство оповідачів.

Книга Боккаччо мала в XIV столітті великий успіх, але це був успіх, головним чином, «Принца Галеотто». Гуманісти прийняли «Декамерон» не відразу. Проїшло більше ста років, перш ніж його ідеї, мова і стиль стали ідеями, мовою й стилем нової італійської прози.

В 1363 році Боккаччо покинув Флоренцію й оселився в Чертальдо. Його запрошують до двору багатьох італійських держав, але він вибирає свободу. Останній період життя й творчості Боккаччо пройшов під знаком дружби з Петраркою, що був у той час визнаним провідником європейського гуманізму. В 50-х роках він вступив на «петрарківський шлях» побудови нової культури й пише латинською мовою твори «Про мінливість долі знаменитих людей», «Про знаменитих жінок», «Походження язичницьких богів» і разом з Петраркою, спираючись на старожитності, закладає основи гуманістичної «науки про людину» – тих *studia humanitatis*, які наприкінці XV – початку XVI століття стануть найважливішою ідейною передумовою для розквіту ренесансної літератури на «народній мові» по всій Італії.

На завершення, хотілося б зазначити, що для відступу середньовічного світогляду перед новою ідеологією і новою людиною потрібні були титанічні сили. Епоха Відродження мала потребу в титанах, і вона «породила титанів по силі думки, пристрасті й характеру, по багатосторонності й ученості»[12,346]. Титанами Відродження стали не кушці й банкіри, а гуманісти – поети, мислителі й художники. Одним з перших гуманістів Відродження і був автор «Декамерона» Джованні Боккаччо. Варто також наголосити, що саме йому італійський гуманізм найбільше зобов'язаний тим, що навіть в період апогею захоплень античністю він не поривав зв'язків з «народною мовою» і народною культурою.

Література

1. *Сабадаш, Ю.С.* Досвід інтерпретації ідей гуманізму в сучасній українській науковій думці / Ю.Сабадаш // Культура і сучасність: альманах. – К., 2008. – №2. – С.51–55.
2. *Сабадаш, Ю.С.* Еволюція гуманістичних ідей в Італії XVII – першої половини XVIII ст.: бароко і класицизм / Ю.Сабадаш // Гілея: науковий вісник. – К., 2009. – Вип.22. – С.292–301.
3. *Сабадаш, Ю.С.* Естетичне виховання у дзеркалі італійської гуманістичної педагогіки / Ю.С. Сабадаш // Вісник державної академії керівних кадрів культури і мистецтва. – К., 2003. – № 1. – С.22–28.
4. *Сабадаш, Ю.С.* Маньєризм як форма гуманізму / Ю.С.Сабадаш // Культура і сучасність: альманах. – К., 2005. – № 2. – С.10–16.
5. *Сабадаш, Ю.С.* Рисорджименто: гуманізм національно-визвольного, демократичного руху / Ю.С.Сабадаш // Гуманітарний часопис: зб. наук. пр. – Харків, 2008. – № 4(17). – С.136–143.
6. *Сабадаш, Ю.С.* Своєрідність естетичного вчення Миколи Кузанського / Ю.С.Сабадаш // Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури: зб. наук. пр.: у 2 ч. Ч.ІІ. – К., 2003. – Вип.ХІ. – С.141–148.
7. *Дідькова, С.Ю.* «Він займався щасливою поезією...» /С.Ю.Дідькова // Зарубіжна література в навчальних закладах. – 1999. – № 5. – С.8–13.
8. *Холодовский, Р.* О жизни Джованни Боккаччо, о его творчестве и о том, как сделан «Декамерон» / Р.Холодовский // Боккаччо Дж. Декамерон / пер. с итал. Н.Любимова. – М.: Художественная литература, 1970. – 703с.

9. Боккаччо / М. П. Алексеев, В. М. Жирелунский, С. С. Нокульский, А. А. Смирнов // История западноевропейской литературы. Средние века и Возрождение. – М.: Высшая школа, 2000. – 462 с.

10. Боккаччо Дж. Малые произведения / Дж. Боккаччо пер. с ит. состав. и общая ред. Н. Томашевского. – Л.: Художественная литература, 1975. – 608 с.

11. Боккаччо Дж. Декамерон / Дж. Боккаччо пер. з італ. М. Лукаша. – К.: Видавничий центр «Просвіта», 2006. – 896 с.

12. Энгельс, Ф. Введение к «Диалектике природы» / Ф. Энгельс // К. Маркс и Ф. Энгельс. Сочинения. Т. 20. – М., 1986.

13. Грамши, А. Избранные произведения / А. Грамши; пер. с ит. Э. Егермана и В. Бондарчука; авт. предисл. и ред. А. Лебедев. – Т. 3. – М.: Иностранная литература, 1959. – 315 с.

14. Єфименко, В. В. Культура Відродження / В. В. Єфименко // Історія світової культури. – К.: Либідь, 1999. – С. 212-251.

Сабадаш Ю.С. Гуманистическая парадигма в наследии Джованни Боккаччо

Рассмотрены жизненный и творческий путь, главные идеи и литературные достижения выдающегося итальянского мыслителя и писателя эпохи Возрождения – Джованни Боккаччо.

Ключевые слова: гуманизм, ренессанс, реализм, индивидуализм, свобода, эстетический идеал.

Sabadash, Yu.S. Humanistic paradigm in Giovanni Boccaccio heritage

The life path and creative way, main ideas and literary achievements of Giovanni Boccacci, the famous Italian philosopher and writer of the Renaissance have been considered in this article.

Key words: humanism, Renaissance, realism, individualism, freedom, the aesthetic ideal.